

Τίτλος μαθήματος Εισαγωγή στη συμπερίληψη και την ένταξη

Ενότητα 6 – Συνηγορία και αναγνώριση

Αριθμός ενότητας	6
Τίτλος ενότητας	Συνηγορία και αναγνώριση
Περιγραφή ενότητας	Η ενότητα αυτή εισάγει τους εκπαιδευόμενους στον ρόλο της συνηγορίας για την προώθηση της συμπερίληψης και της αναγνώρισης δεξιοτήτων. Μέσα από πρακτικές δραστηριότητες, οι εκπαιδευόμενοι διερευνούν στρατηγικές, εργαλεία και πραγματικά παραδείγματα για την υποστήριξη συμπεριληπτικών πρακτικών σε επαγγελματικά περιβάλλοντα.
Μαθησιακά αποτελέσματα	K6 - Κατανόηση του ρόλου της συνηγορίας στην προώθηση της συμπερίληψης και της αναγνώρισης S4 - Χρήση εργαλείων συνηγορίας για την προώθηση της συμπερίληψης και της αναγνώρισης δεξιοτήτων C3 - Συνηγορία υπέρ της συμπερίληψης και της αναγνώρισης σε επαγγελματικά περιβάλλοντα
Συμπεριληπτική προσαρμογή και μέτρα προσβασιμότητας	Το υλικό μεταφράζεται και προσαρμόζεται με τοπικά παραδείγματα· οι δραστηριότητες ακολουθούν τα πρότυπα WCAG 2.1, χρησιμοποιώντας απλή γλώσσα, οπτικά μέσα, δομημένο περιεχόμενο και διαδραστικά στοιχεία, ώστε να διασφαλίζεται η προσβασιμότητα για όλους τους εκπαιδευόμενους.
Καινοτομία στις διδακτικές μεθόδους που εφαρμόζονται στις δραστηριότητες	Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν παιχνίδια ρόλων, μελέτες περίπτωσης, ανατροφοδότηση μεταξύ ομοτίμων, δημιουργία φακέλου εργασιών (portfolio) και αναστοχαστική γραφή, με στόχο την ενίσχυση της συμμετοχής, της βιωματικής μάθησης και της προσωπικής ανάπτυξης.

Πίνακας δραστηριοτήτων

Αριθμός δραστηριότητας	Τίτλος δραστηριότητας	Σύντομη περιγραφή
1.	Εργαστήριο συνηγορίας	Εισαγωγή σε στρατηγικές και εργαλεία συνηγορίας
2.	Ανάλυση μελέτης περίπτωσης	Εξέταση επιτυχημένων εκστρατειών συνηγορίας για τη συμπερίληψη
3.	Παιχνίδι ρόλων	Εξάσκηση στη συνηγορία σε επαγγελματικά περιβάλλοντα
4.	Ανάλυση πολιτικών	Εξέταση πολιτικών σχετικά με την αναγνώριση προσόντων
5.	Άσκηση αναγνώρισης δεξιοτήτων	Ανάδειξη μεταβιβάσιμων δεξιοτήτων από διαφορετικά υπόβαθρα

6.	Ομαδική συζήτηση	Προκλήσεις και ευκαιρίες στη συνηγορία για τη συμπερίληψη
7.	Αναστοχαστικό ημερολόγιο	Προσωπικές σκέψεις σχετικά με τη συνηγορία και την αναγνώριση
8.	Σχέδιο εκστρατείας συνηγορίας	Ανάπτυξη πρότασης εκστρατείας συνηγορίας
9.	Παρουσίαση παιχνιδιού ρόλων	Επίδειξη συνηγορίας μέσω παιχνιδιού ρόλων
10.	Αναστοχασμός	Γραπτός αναστοχασμός σχετικά με τη σημασία της συνηγορίας σε επαγγελματικά περιβάλλοντα

Δραστηριότητες

Αριθμός δραστηριότητας	1
Τίτλος δραστηριότητας	Εργαστήριο συνηγορίας
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	K6, S4, C3
Απαιτήσεις	Εργαλειοθήκη συνηγορίας (έντυπο υλικό, διαφάνειες), παραδείγματα εκστρατειών
Μεθοδολογία και καθοδήγηση	Έναρξη με ερώτηση για το τι σημαίνει συνηγορία, παρουσίαση βασικών εργαλείων και τύπων, καθοδήγηση ομαδικών συζητήσεων με πραγματικά παραδείγματα, ολοκλήρωση με σύντομη παρουσίαση από τις ομάδες.
<p>Αναλυτική περιγραφή δραστηριότητας: Οι εκπαιδευόμενοι εισάγονται στην έννοια της συνηγορίας μέσω σύντομης παρουσίασης και ομαδικού brainstorming. Εξερευνούν διαφορετικούς τύπους συνηγορίας (π.χ. ατομική και συστημική), εργαλεία (μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αναφορές, εκστρατείες) και πραγματικά παραδείγματα. Στη συνέχεια χωρίζονται σε μικρές ομάδες και συζητούν καταστάσεις όπου η συνηγορία μπορεί να προωθήσει τη συμπερίληψη σε επαγγελματικά περιβάλλοντα. Κάθε ομάδα εντοπίζει ένα τοπικό ζήτημα και προτείνει μια βασική στρατηγική συνηγορίας.</p> <p>1. Έναρξη και brainstorming (10 λεπτά)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δράση συντονιστή: Ζητά από την ομάδα «Τι σημαίνει για εσάς η συνηγορία;» και καταγράφει τις απαντήσεις σε πίνακα ή ψηφιακό εργαλείο • Δραστηριότητα εκπαιδευομένων: Οι εκπαιδευόμενοι μοιράζονται αρχικές ιδέες και γίνεται σύντομη συζήτηση γύρω από παρανοήσεις και κοινά σημεία • Αποτέλεσμα: Οι εκπαιδευόμενοι αρχίζουν να συνδέονται προσωπικά με την έννοια	

2. **Παρουσίαση βασικών εννοιών και εργαλείων (15 λεπτά)**

- Δράση συντονιστή: Παρουσιάζει υλικό με
  - ο Τύπους συνηγορίας (ατομική, κοινοτική, συστημική)
  - ο Κοινά εργαλεία (μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αναφορές, εκστρατείες, αφήγηση, παρεμβάσεις)
  - ο Παραδείγματα από την πραγματικότητα (βίντεο, μελέτες περίπτωσης, ιστορίες επιτυχίας)
- Δραστηριότητα εκπαιδευομένων: Κρατούν σημειώσεις και θέτουν ερωτήσεις
- Αποτέλεσμα: Αποκτούν πρακτική κατανόηση των στρατηγικών συνηγορίας

3. **Ομαδική εργασία εφαρμογής (20 λεπτά)**

- Δράση συντονιστή: Χωρίζει τους συμμετέχοντες σε μικρές ομάδες (3–5 άτομα) και δίνει ένα σενάριο ή ζητά να σκεφτούν δικό τους
  - ο Παράδειγμα: «Ένας μαθητής με αναπηρία δεν έχει επαρκή πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση»
- Δραστηριότητα εκπαιδευομένων: Κάθε ομάδα συζητά
  - ο Ποιο είναι το ζήτημα
  - ο Ποιοι πρέπει να επηρεαστούν (εμπλεκόμενοι)
  - ο Ποια εργαλεία συνηγορίας είναι κατάλληλα
  - ο Δημιουργεί μια απλή στρατηγική 3 βημάτων
- Αποτέλεσμα: Εφαρμόζουν τη γνώση σε πραγματικές καταστάσεις

4. **Παρουσίαση ομάδων και αναστοχασμός (10 λεπτά)**

- Δράση συντονιστή: Καλεί τις ομάδες να παρουσιάσουν και ενθαρρύνει την ανατροφοδότηση
- Δραστηριότητα εκπαιδευομένων: Παρουσιάζουν και ακούν τις ιδέες των άλλων
- Αποτέλεσμα: Ανταλλαγή απόψεων και ενίσχυση συνεργατικής σκέψης

5. **Ολοκλήρωση και βασικά συμπεράσματα (5 λεπτά)**

- Δράση συντονιστή: Συνοψίζει βασικά σημεία
  - ο Η συνηγορία μπορεί να είναι ατομική ή συλλογική
  - ο Απλά εργαλεία μπορούν να έχουν πραγματικό αντίκτυπο
  - ο Όλοι μπορούν να συμβάλουν στη συμπερίληψη
- Δραστηριότητα εκπαιδευομένων: Μοιράζονται ένα βασικό συμπέρασμα ή προσωπική δέσμευση
- Αποτέλεσμα: Φεύγουν με σαφή εικόνα εφαρμογής της συνηγορίας στην πράξη

Αριθμός δραστηριότητας	2
Τίτλος δραστηριότητας	Ανάλυση μελέτης περίπτωσης

Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	K6 , S4 , C3
Απαιτήσεις	Παραδείγματα επιτυχημένων δράσεων συνηγορίας, φύλλα ανάλυσης
Μεθοδολογία και καθοδήγηση	Παρουσίαση πραγματικών περιπτώσεων συνηγορίας, ομαδική ανάλυση από τους εκπαιδευόμενους, παρουσίαση αποτελεσμάτων και συζήτηση με καθοδήγηση από τον/την εκπαιδευτή/-τρια
Αναλυτική περιγραφή δραστηριότητας: Οι συμμετέχοντες εργάζονται σε ζεύγη ή μικρές ομάδες για να αναλύσουν πραγματικές μελέτες περίπτωσης εκστρατειών συνηγορίας (π.χ. αναγνώριση διπλωμάτων προσφύγων). Κάθε ομάδα απαντά σε καθοδηγητικές ερωτήσεις Ποιο ήταν το ζήτημα Ποιος ηγήθηκε της εκστρατείας Ποιες στρατηγικές χρησιμοποιήθηκαν Ποιο ήταν το αποτέλεσμα Οι ομάδες παρουσιάζουν την ανάλυσή τους και συγκρίνουν τα συμπεράσματα. Ο/Η συντονιστής/-στρια καθοδηγεί τελική συζήτηση σχετικά με τη μεταφορά των στρατηγικών σε τοπικά πλαίσια. 1. Εισαγωγή (5 λεπτά) <ul style="list-style-type: none"> • Δράση συντονιστή: Παρουσιάζει τον σκοπό της δραστηριότητας «Σήμερα θα δούμε πραγματικά παραδείγματα εκστρατειών συνηγορίας για να κατανοήσουμε πώς λειτουργήσαν και τι μπορούμε να μάθουμε από αυτά» • Παρουσιάζει 2–3 σύντομα παραδείγματα μελετών περίπτωσης (π.χ. αναγνώριση διπλωμάτων προσφύγων, δικαιώματα ατόμων με αναπηρία, ακτιβισμός για το κλίμα) <hr/> 2. Ομαδική εργασία – Ανάλυση μελέτης περίπτωσης (25 λεπτά) <ul style="list-style-type: none"> • Δραστηριότητα εκπαιδευομένων: Εργάζονται σε ζεύγη ή μικρές ομάδες (3–4 άτομα) • Κάθε ομάδα λαμβάνει διαφορετική μελέτη περίπτωσης και φύλλο ανάλυσης Καθοδηγητικές ερωτήσεις: <ol style="list-style-type: none"> 1. Ποιο ήταν το βασικό πρόβλημα 2. Ποιος ξεκίνησε και ηγήθηκε της εκστρατείας 3. Ποιες στρατηγικές ή εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν (π.χ. μέσα κοινωνικής δικτύωσης, παρεμβάσεις, αναφορές) 4. Ποιο ήταν το αποτέλεσμα ή ο αντίκτυπος 5. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίστηκαν 6. Ποια διδάγματα μπορούν να εφαρμοστούν στο δικό μας πλαίσιο <ul style="list-style-type: none"> • Οι ομάδες συζητούν και συμπληρώνουν από κοινού το φύλλο ανάλυσης <hr/> 3. Παρουσιάσεις ομάδων (20 λεπτά) <ul style="list-style-type: none"> • Κάθε ομάδα παρουσιάζει την ανάλυσή της σε 3–4 λεπτά • Ενθαρρύνεται η χρήση οπτικών μέσων (πίνακας, αφίσα ή διαφάνειες) • Μετά από κάθε παρουσίαση δίνονται 1–2 λεπτά για ερωτήσεις <hr/> 4. Συζήτηση με καθοδήγηση (8 λεπτά) <ul style="list-style-type: none"> • Ο/Η συντονιστής/-στρια συγκεντρώνει την ομάδα και αναδεικνύει κοινές στρατηγικές • Καθοδηγεί αναστοχασμό σχετικά με τη μεταφορά των στρατηγικών<ul style="list-style-type: none"> ο Ποιες στρατηγικές μπορούν να εφαρμοστούν στο τοπικό πλαίσιο ο Ποιες προσαρμογές απαιτούνται (πολιτισμικές, νομικές ή σχετικές με πόρους) ο Τι καθιστά μια δράση συνηγορίας βιώσιμη	

5. Ολοκλήρωση και βασικά συμπεράσματα (2 λεπτά)

- Δράση συντονιστή: Συνοψίζει βασικά σημεία
  - ο Η επιτυχημένη συνηγορία συνδυάζει σαφείς στόχους, ισχυρή ηγεσία και ποικιλία εργαλείων
  - ο Τα αποτελέσματα διαφέρουν, αλλά ακόμη και μικρές δράσεις μπορούν να επηρεάσουν την ευαισθητοποίηση ή τις πολιτικές
  - ο Τα διεθνή παραδείγματα μπορούν να εμπνεύσουν τοπικές δράσεις για τη συμπερίληψη και την ισότητα
- Δραστηριότητα εκπαιδευομένων: Μοιράζονται ένα βασικό συμπέρασμα

Παραδείγματα μελετών περίπτωσης

1. Αναγνώριση διπλωμάτων προσφύγων στην Ευρώπη – ΜΚΟ προώθησαν ευκολότερη αναγνώριση προσόντων
2. Greta Thunberg και Fridays for Future – νεανικό κίνημα για το κλίμα με παγκόσμια επιρροή
3. Κίνημα δικαιωμάτων ατόμων με αναπηρία – οδήγησε σε νομοθεσία προσβασιμότητας
4. Black Lives Matter – ανάδειξη συστημικού ρατσισμού μέσω κοινωνικών κινητοποιήσεων

Αριθμός δραστηριότητας	3
Τίτλος δραστηριότητας	Παιχνίδι ρόλων
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	K6 , S4 , C3
Απαιτήσεις	Σενάρια εργασιακού περιβάλλοντος, κάρτες ρόλων εκστρατείας
Μεθοδολογία και καθοδήγηση	Παρουσίαση πλαισίου και ανάθεση ρόλων, καθοδήγηση των εκπαιδευομένων στην προετοιμασία και την αναπαράσταση σεναρίων, ολοκλήρωση με ανατροφοδότηση και αναστοχασμό
Αναλυτική περιγραφή δραστηριότητας: <p>Οι εκπαιδευόμενοι λαμβάνουν σενάρια εργασιακού περιβάλλοντος (π.χ. υποτίμηση δεξιοτήτων εργαζομένου με μεταναστευτικό υπόβαθρο). Οι ρόλοι περιλαμβάνουν εργαζόμενο, προϊστάμενο, συνήγορο και παρατηρητή. Οι ομάδες αναπαριστούν τα σενάρια εφαρμόζοντας τεχνικές συνηγορίας όπως σαφή επικοινωνία, χρήση δεδομένων και δημιουργία συνεργασιών. Μετά από κάθε παιχνίδι ρόλων ακολουθεί συζήτηση και ανατροφοδότηση.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Εισαγωγή και πλαίσιο (5 λεπτά)<ul style="list-style-type: none"> • Δράση συντονιστή: Εξηγεί τον σκοπό «Θα αναπαραστήσουμε πραγματικές καταστάσεις στον χώρο εργασίας για να εξασκήσουμε δεξιότητες συνηγορίας» • Παρουσιάζει βασικές τεχνικές συνηγορίας: διεκδικητική επικοινωνία, χρήση δεδομένων, δημιουργία συνεργασιών 2. Ανάθεση ρόλων και προετοιμασία (10 λεπτά)<ul style="list-style-type: none"> • Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε ομάδες 4–5 ατόμων • Κάθε ομάδα λαμβάνει σενάριο και κάρτες ρόλων (εργαζόμενος, προϊστάμενος, συνήγορος, παρατηρητής) <p>• Δραστηριότητα εκπαιδευομένων: ο Διαβάζουν το σενάριο και τους ρόλους</p>	

- ο Προετοιμάζουν βασικά σημεία
- ο Οι παρατηρητές μελετούν τα κριτήρια ανατροφοδότησης

3. Παιχνίδι ρόλων (20 λεπτά)

- Κάθε ομάδα παρουσιάζει το σενάριο (5–6 λεπτά)

Ρόλοι

- ο Εργαζόμενος: παρουσιάζει το πρόβλημα
- ο Προϊστάμενος: αντιδρά και πιθανώς αντιστέκεται
- ο Συνήγορος: υποστηρίζει τον εργαζόμενο με εργαλεία συνηγορίας
- ο Παρατηρητής: παρακολουθεί και καταγράφει

4. Ανατροφοδότηση και συζήτηση (15 λεπτά)

- Μετά από κάθε παρουσίαση
  - ο Συζήτηση «Τι λειτούργησε καλά και τι μπορεί να βελτιωθεί»
  - ο Οι παρατηρητές δίνουν δομημένη ανατροφοδότηση (σαφήνεια, χρήση δεδομένων, διεκδικητικότητα, ενσυναίσθηση)
  - Ο/Η συντονιστής/-στρια αναδεικνύει βασικά σημεία

5. Αναστοχασμός (10 λεπτά)

- Συζήτηση στην ολομέλεια
  - ο Ποιες τεχνικές λειτούργησαν καλύτερα
  - ο Πώς ένιωσαν στους διαφορετικούς ρόλους
  - ο Ποιες δεξιότητες μπορούν να εφαρμοστούν στην πραγματική εργασία
  - Ο/Η συντονιστής/-στρια συνοψίζει

Παραδείγματα σεναρίων:

- Υποτίμηση δεξιοτήτων εργαζομένου με μεταναστευτικό υπόβαθρο
Εργαζόμενος έχει προσόντα από το εξωτερικό αλλά δεν αναγνωρίζονται
Εστίαση στη χρήση δεδομένων και αναγνώριση προσόντων
- Έλλειψη προσβασιμότητας για εργαζόμενο με αναπηρία
Αδυναμία συμμετοχής σε εκπαίδευση λόγω έλλειψης υποδομών
Εστίαση σε εύλογες προσαρμογές και συνεργασία με HR
- Μισθολογική ανισότητα φύλου
Γυναίκα εργαζόμενη αμείβεται λιγότερο για την ίδια εργασία
Εστίαση σε δεδομένα και πολιτικές ισότητας
- Εκμετάλλευση νεαρού ασκούμενου
Πλήρης εργασία χωρίς αμοιβή ή ευκαιρίες μάθησης
Εστίαση σε δίκαιη μεταχείριση και εργασιακά δικαιώματα

Αριθμός δραστηριότητας	4
Τίτλος δραστηριότητας	Ανάλυση πολιτικών
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	K6 , S4 , C3
Απαιτήσεις	Έγγραφα πολιτικών αναγνώρισης προσόντων, φύλλα σύνοψης
Μεθοδολογία και καθοδήγηση	Παροχή σύντομων κειμένων πολιτικών, υποστήριξη ομαδικής ανάλυσης πλεονεκτημάτων και κενών, ολοκλήρωση με προτάσεις βελτίωσης

Αναλυτική περιγραφή δραστηριότητας:

Οι συμμετέχοντες λαμβάνουν συνοπτικά κείμενα ευρωπαϊκών και εθνικών πολιτικών σχετικά με την αναγνώριση δεξιοτήτων και προσόντων. Με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας εντοπίζουν πλεονεκτήματα και αδυναμίες. Σε ομάδες αναλύουν τον πρακτικό αντίκτυπο των πολιτικών σε ευάλωτες ομάδες και διαμορφώνουν προτάσεις βελτίωσης. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και συζητούνται

1. Εισαγωγή (5 λεπτά)

- Δράση συντονιστή: Παρουσιάζει τον σκοπό «Σήμερα θα αναλύσουμε πραγματικές πολιτικές για την αναγνώριση δεξιοτήτων και προσόντων ώστε να εντοπίσουμε τι λειτουργεί και τι χρειάζεται βελτίωση»
- Διανέμει σύνοψη πολιτικών και φύλλα ανάλυσης

2. **Ανάγνωση και ατομική επεξεργασία (10 λεπτά)**

- Δραστηριότητα εκπαιδευομένων: Διαβάζουν το υλικό (ευρωπαϊκή και εθνική πολιτική)
- Καταγράφουν αρχικές σκέψεις
  - ο Ποιος είναι ο σκοπός της πολιτικής
  - ο Ποιους αφορά

3. **Ομαδική ανάλυση (20 λεπτά)**

- Οι συμμετέχοντες εργάζονται σε ομάδες 3–4 ατόμων
  - Αναλύουν τις πολιτικές με βάση ερωτήσεις
  - 4. Ποια είναι τα πλεονεκτήματα της πολιτικής
  - 5. Ποιες είναι οι αδυναμίες
  - 6. Πώς επηρεάζει ευάλωτες ομάδες (π.χ. μετανάστες, πρόσφυγες, άτομα με αναπηρία)
  - 7. Ποια είναι τα πρακτικά εμπόδια εφαρμογής
  - 8. Τι θα μπορούσε να βελτιωθεί
- Καταγράφουν τα αποτελέσματα

4. **Διατύπωση προτάσεων (10 λεπτά)**

- Κάθε ομάδα διαμορφώνει 2–3 προτάσεις βελτίωσης
- Προετοιμάζει σύντομη παρουσίαση

5. **Παρουσιάσεις και συζήτηση (12 λεπτά)**

- Οι ομάδες παρουσιάζουν
  - Ο/Η συντονιστής/-στρια καταγράφει
    - ο Πλεονεκτήματα των πολιτικών
    - ο Προτεινόμενες βελτιώσεις
- **Συζήτηση**
    - ο Ποιες προτάσεις είναι πιο ρεαλιστικές;
    - ο Ποιες έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο;

6. **Ολοκλήρωση (3 λεπτά)**

- Δράση συντονιστή: Συνοψίζει
  - ο Οι πολιτικές αναγνώρισης είναι σημαντικές αλλά συχνά παρουσιάζουν εμπόδια
  - ο Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να τις αξιολογούν και να προτείνουν αλλαγές
- Ερώτηση αναστοχασμού: «Αν μπορούσατε να αλλάξετε ένα στοιχείο των πολιτικών, ποιο θα ήταν;»

Παραδείγματα πηγών πολιτικής:

1. Ευρωπαϊκή Ένωση – Σύσταση του Συμβουλίου για την αναγνώριση προσόντων (2017)

2. Ευρωπαϊκό Διαβατήριο Προσόντων για Πρόσφυγες (Συμβούλιο της Ευρώπης)

Αριθμός δραστηριότητας	5
Τίτλος δραστηριότητας	Άσκηση αναγνώρισης δεξιοτήτων
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	K6 , S4 , C3
Απαιτήσεις	Εργαλεία καταγραφής δεξιοτήτων, χαρτογράφηση προσωπικών εμπειριών
Μεθοδολογία και καθοδήγηση	Επεξήγηση της αξίας των άτυπων δεξιοτήτων, καθοδήγηση μέσω φύλλου εργασίας χαρτογράφησης δεξιοτήτων, ολοκλήρωση με δημιουργία βασικού προσωπικού portfolio

Αναλυτική περιγραφή δραστηριότητας:

Κάθε συμμετέχων συμπληρώνει ένα φύλλο καταγραφής δεξιοτήτων, εντοπίζοντας τόσο τυπικές όσο και άτυπες μαθησιακές εμπειρίες. Στη συνέχεια χαρτογραφεί πώς αυτές οι δεξιότητες μπορούν να μεταφερθούν στον χώρο εργασίας. Ο/Η συντονιστής/-στρια παρουσιάζει εργαλεία όπως Europass, ECVET και microcredentials. Οι εκπαιδευόμενοι δημιουργούν ένα μικρό portfolio δεξιοτήτων και λαμβάνουν ανατροφοδότηση από τους συναδέλφους τους

1. Εισαγωγή (5 λεπτά)

- Δράση συντονιστή: Εξηγεί τον σκοπό «Σήμερα θα εξερευνήσουμε όλες τις δεξιότητες που έχετε αποκτήσει μέσω εργασίας, σπουδών, εθελοντισμού ή καθημερινής ζωής και πώς να τις παρουσιάσετε αποτελεσματικά»
- Παρουσιάζει εργαλεία
  - ο Europass: τυποποιημένο βιογραφικό και προφίλ δεξιοτήτων
  - ο ECVET: ευρωπαϊκό σύστημα πιστωτικών μονάδων επαγγελματικής εκπαίδευσης
  - ο Microcredentials: σύντομες πιστοποιημένες μαθησιακές εμπειρίες

2. Καταγραφή προσωπικών δεξιοτήτων (15 λεπτά)

- Δραστηριότητα εκπαιδευομένων: Συμπληρώνουν φύλλο καταγραφής δεξιοτήτων
  - ο Τυπικές δεξιότητες από εκπαίδευση ή πιστοποιήσεις
  - ο Άτυπες δεξιότητες από εργασία, εθελοντισμό ή εμπειρίες ζωής
- Ενθαρρύνεται αναστοχασμός «Σκεφτείτε παραδείγματα όπου χρησιμοποιήσατε αυτές τις δεξιότητες»

3. Χαρτογράφηση δεξιοτήτων στον χώρο εργασίας (15 λεπτά)

- Δραστηριότητα εκπαιδευομένων: Συνδέουν κάθε δεξιότητα με επαγγελματικά πλαίσια
  - ο Όνομα δεξιότητας
  - ο Πλαίσιο απόκτησης
  - ο Τρόπος εφαρμογής στον χώρο εργασίας
- Δράση συντονιστή: Παρέχει καθοδήγηση και παραδείγματα

4. **Δημιουργία μικρού portfolio (15 λεπτά)**

- Δραστηριότητα εκπαιδευομένων: Επιλέγουν 3–5 βασικές δεξιότητες
- Δημιουργούν portfolio με
  - ο Τίτλο δεξιότητας
  - ο Απόδειξη ή παράδειγμα
  - ο Σύνδεση με επαγγελματικό στόχο
- Ενθαρρύνεται δημιουργικότητα (οπτικά στοιχεία, λίστες, ψηφιακά εργαλεία)

5. **Ανατροφοδότηση από ομότιμους (10 λεπτά)**

- Οι συμμετέχοντες εργάζονται σε ζεύγη
- Παρέχουν ανατροφοδότηση
  - ο Είναι σαφείς οι δεξιότητες
  - ο Είναι πειστικά τα παραδείγματα
  - ο Μπορεί να βελτιωθεί η παρουσίαση
- Γίνονται διορθώσεις

6. **Ολοκλήρωση και αναστοχασμός (5 λεπτά)**

- Δράση συντονιστή: Συνοψίζει
  - ο Όλες οι μορφές μάθησης έχουν αξία
  - ο Οι μεταβιβάσιμες δεξιότητες είναι σημαντικές
  - ο Τα portfolios βοηθούν στην παρουσίαση δεξιοτήτων

Ερώτηση αναστοχασμού: «Ποια δεξιότητα σας εξέπληξε περισσότερο σήμερα;»

Αριθμός δραστηριότητας	6
Τίτλος δραστηριότητας	Ομαδική συζήτηση
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	K6 , S4 , C3
Απαιτήσεις	Ερωτήσεις καθοδήγησης, πίνακας ή flipchart
Μεθοδολογία και καθοδήγηση	Διατύπωση ερωτήσεων για τη συμπερίληψη και τη συνηγορία, ομαδικές συζητήσεις, ομαδοποίηση ιδεών και αναστοχασμός σε δράσεις.
Αναλυτική περιγραφή δραστηριότητας: Διεξάγεται καθοδηγούμενη συζήτηση με βάση ερωτήσεις σχετικά με τα εμπόδια στη συμπερίληψη και τις δυσκολίες της συνηγορίας. Οι εκπαιδευόμενοι καταγράφουν βασικά σημεία σε κοινό πίνακα. Στη συνέχεια οι ιδέες ομαδοποιούνται σε θεματικές κατηγορίες και η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με ιδέες για πρακτικές δράσεις	

1. **Εισαγωγή (5 λεπτά)**

- Δράση συντονιστή: Παρουσιάζει τον σκοπό «Θα συζητήσουμε τη συμπερίληψη και τη συνηγορία στο δικό σας πλαίσιο και θα προτείνουμε δράσεις»
- Εξηγεί τη διαδικασία ομαδική συζήτηση, καταγραφή ιδεών και ομαδοποίηση

2. **Ομαδικές συζητήσεις (20 λεπτά)**

- Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε ομάδες 3–5 ατόμων
- Συζητούν και καταγράφουν βασικά σημεία

Ενδεικτικές ερωτήσεις

1. Ποια είναι τα βασικά εμπόδια στη συμπερίληψη;
2. Ποιες ομάδες αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες;
3. Τι καθιστά δύσκολη τη συνηγορία;
4. Ποιες στρατηγικές προωθούν τη συμπερίληψη;
5. Πώς μπορούν τα άτομα να αναλάβουν δράση;
6. Ποιος είναι ο ρόλος των ψηφιακών εργαλείων;
7. Πώς μπορούν οι σύμμαχοι να υποστηρίξουν ευάλωτες ομάδες;
8. Ποια παραδείγματα δράσεων σας εμπνέουν;
9. Πώς επηρεάζει ο πολιτισμός τη συμπερίληψη;
10. Ποιες δεξιότητες χρειάζονται οι υποστηρικτές αλλαγής;
11. Πώς αξιολογείται η αποτελεσματικότητα μιας δράσης;

3. **Καταγραφή και ομαδοποίηση ιδεών (15 λεπτά)**

- Οι ομάδες παρουσιάζουν τα βασικά σημεία
- Δράση συντονιστή: Ομαδοποιεί τις ιδέες

Θεματικές κατηγορίες:

- ο Νομικά εμπόδια
- ο Κοινωνικά εμπόδια
- ο Θεσμικά εμπόδια
- ο Ευκαιρίες και καλές πρακτικές

4. **Αναστοχασμός και σχεδιασμός δράσεων (15 λεπτά)**

- Συζήτηση στην ολομέλεια
  - ο Ποια εμπόδια είναι πιο σημαντικά
  - ο Ποιες δράσεις είναι εφικτές
  - ο Πώς μικρές δράσεις οδηγούν σε αλλαγή

• Ιδέες δράσεων:

- ο Εκστρατείες ευαισθητοποίησης
- ο Συνεργασία με φορείς
- ο Προγράμματα υποστήριξης
- ο Δράσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

- Δράση συντονιστή: Καταγράφει τις προτάσεις

5. **Ολοκλήρωση και βασικά συμπεράσματα (5 λεπτά)**

- Δράση συντονιστή: Συνοψίζει:
  - ο Τα εμπόδια είναι πολυδιάστατα
  - ο Η συνηγορία απαιτεί στρατηγική
  - ο Η δράση μπορεί να είναι ατομική και συλλογική
- Ερώτηση αναστοχασμού: «Ποια δράση μπορείτε να υλοποιήσετε τον επόμενο μήνα;»

Αριθμός δραστηριότητας	7
Τίτλος δραστηριότητας	Αναστοχαστικό ημερολόγιο
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	K6 , S4 , C3
Απαιτήσεις	Υλικά γραφής, ερωτήσεις αναστοχασμού
Μεθοδολογία και καθοδήγηση	Παροχή ερωτήσεων αναστοχασμού, χρόνος για ατομική γραφή, προαιρετική κοινοποίηση σκέψεων.
Αναλυτική περιγραφή δραστηριότητας: <p>Οι συμμετέχοντες αναστοχάζονται ατομικά πάνω σε μια κατάσταση όπου βίωσαν ή παρατήρησαν την ανάγκη για συνηγορία και εξετάζουν πώς θα την αντιμετώπιζαν διαφορετικά με τις νέες γνώσεις. Οι ερωτήσεις καθοδηγούν τη σκέψη τους. Το ημερολόγιο μπορεί να παραμείνει ιδιωτικό ή να μοιραστεί προαιρετικά.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Εισαγωγή (5 λεπτά)<ul style="list-style-type: none"> • Δράση συντονιστή: Εξηγεί τον σκοπό «Θα αναστοχαστείτε πάνω σε εμπειρίες σας σχετικές με τη συνηγορία και θα εξετάσετε πώς μπορείτε να δράσετε διαφορετικά» • Δράση συντονιστή: Τονίζει ότι το ημερολόγιο μπορεί να παραμείνει ιδιωτικό 2. Ερωτήσεις αναστοχασμού (5 λεπτά)<ul style="list-style-type: none"> • Δράση συντονιστή: Διανέμει ή προβάλλει ερωτήσεις <p>Ενδεικτικές ερωτήσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Περιγράψτε μια κατάσταση όπου παρατηρήσατε ή χρειάστηκε συνηγορία 2. Πώς νιώσατε σε αυτή την κατάσταση 3. Τι κάνατε ή τι θα μπορούσατε να κάνετε 4. Ποια εργαλεία συνηγορίας μπορείτε να εφαρμόσετε τώρα 5. Τι θα κάνατε διαφορετικά στο μέλλον <ol style="list-style-type: none"> 3. Ατομική γραφή (35 λεπτά)<ul style="list-style-type: none"> • Δραστηριότητα εκπαιδευομένων: Γράφουν στο ημερολόγιό τους	

<ul style="list-style-type: none"> • Δράση συντονιστή: Παρέχει υποστήριξη όπου χρειάζεται • Ενθάρρυνση για ειλικρίνεια και βάθος σκέψης
<p>4. Προαιρετική κοινοποίηση και ανατροφοδότηση (10 λεπτά)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι συμμετέχοντες μοιράζονται σκέψεις σε ζεύγη ή ομάδες • Η συμμετοχή είναι προαιρετική • Δίνεται ανατροφοδότηση με σεβασμό
<p>5. Ολοκλήρωση και βασικά συμπεράσματα (5 λεπτά)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δράση συντονιστή: Συνοψίζει   <ul style="list-style-type: none"> ο Ο αναστοχασμός ενισχύει την αυτογνωσία ο Το ημερολόγιο βοηθά στην κατανόηση εμπειριών ο Η μάθηση είναι συνεχής διαδικασία   • Ερώτηση αναστοχασμού: «Τι μάθατε σήμερα για τον εαυτό σας;»
<p>Συμβουλές για τον/την συντονιστή/-στρια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υπενθυμίστε ότι δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις • Συνδέστε τη δραστηριότητα με προηγούμενες δραστηριότητες • Δημιουργήστε ήσυχο και ασφαλές περιβάλλον

Αριθμός δραστηριότητας	8
Τίτλος δραστηριότητας	Σχέδιο εκστρατείας συνηγορίας
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	K6 , S4 , C3
Απαιτήσεις	Πρότυπο σχεδιασμού εκστρατείας, οπτικό υλικό
Μεθοδολογία και καθοδήγηση	Παρουσίαση των κριτηρίων της δραστηριότητας, υποστήριξη των ομάδων κατά τον σχεδιασμό της εκστρατείας, ολοκλήρωση με σύντομες παρουσιάσεις και υποβολή γραπτών προτάσεων
<p>Αναλυτική περιγραφή δραστηριότητας: Οι εκπαιδευόμενοι εργάζονται σε ομάδες και αναπτύσσουν μια ολοκληρωμένη πρόταση εκστρατείας συνηγορίας (π.χ. προώθηση της πρόσβασης σε υπηρεσίες αναγνώρισης δεξιοτήτων). Κάθε πρόταση περιλαμβάνει: περιγραφή του προβλήματος, στόχους, ανάλυση κοινού-στόχου, στρατηγική, σχέδιο επικοινωνίας, χρονοδιάγραμμα και μεθόδους αξιολόγησης. Οι ομάδες υποβάλλουν γραπτή εργασία και παρουσιάζουν την πρότασή τους σε μορφή σύντομης παρουσίασης διάρκειας 5 λεπτών, λαμβάνοντας ανατροφοδότηση από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες και τον/την συντονιστή/-στρια.</p>	

Αριθμός δραστηριότητας	9
Τίτλος δραστηριότητας	Επίδειξη παιχνιδιού ρόλων
Διάρκεια	60 λεπτά

Μαθησιακά αποτελέσματα	K6 , S4 , C3
Απαιτήσεις	Σενάρια παιχνιδιού ρόλων, κριτήρια αξιολόγησης
Μεθοδολογία και καθοδήγηση	Επεξήγηση στόχου και κριτηρίων αξιολόγησης, καθοδήγηση παρουσίασης παιχνιδιού ρόλων, ολοκλήρωση με ανατροφοδότηση και συζήτηση.
Αναλυτική περιγραφή δραστηριότητας: Οι εκπαιδευόμενοι παρουσιάζουν παιχνίδια ρόλων βασισμένα σε σενάρια που αναδεικνύουν τη συνηγορία σε επαγγελματικά περιβάλλοντα, όπως η αναγνώριση δεξιοτήτων ή οι διακρίσεις. Η αξιολόγηση βασίζεται στη σαφήνεια, την επιχειρηματολογία, τη χρήση δεδομένων ή προσωπικών εμπειριών και τη συνολική επίδραση. Οι υπόλοιποι συμμετέχοντες λειτουργούν ως ομάδα ανατροφοδότησης. 1. Εισαγωγή (5 λεπτά) <ul style="list-style-type: none"> • Δράση συντονιστή: Εξηγεί τον στόχο «Θα παρουσιάσετε παιχνίδια ρόλων που δείχνουν τη συνηγορία σε επαγγελματικά περιβάλλοντα» • Δράση συντονιστή: Παρουσιάζει τα κριτήρια αξιολόγησης<ul style="list-style-type: none"> ο Σαφήνεια μηνύματος ο Επιχειρηματολογία ο Χρήση δεδομένων ή προσωπικών εμπειριών ο Συνολική επίδραση <hr/> 2. Προετοιμασία (10 λεπτά) <ul style="list-style-type: none"> • Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε ομάδες • Λαμβάνουν σενάρια και ρόλους Ρόλοι: <ul style="list-style-type: none"> ο Εργαζόμενος ο Προϊστάμενος ο Συνήγορος ο Παρατηρητής • Δραστηριότητα εκπαιδευομένων:<ul style="list-style-type: none"> ο Προετοιμάζουν βασικά σημεία ο Επιλέγουν δεδομένα ή παραδείγματα ο Οργανώνουν τη δυναμική των ρόλων <hr/> 3. Παρουσιάσεις παιχνιδιού ρόλων (25 λεπτά) <ul style="list-style-type: none"> • Κάθε ομάδα παρουσιάζει το σενάριο • Οι υπόλοιποι αξιολογούν με βάση κριτήρια Κριτήρια αξιολόγησης <ol style="list-style-type: none"> 1. Σαφήνεια μηνύματος 2. Πειστικότητα επιχειρημάτων 3. Χρήση αποδεικτικών στοιχείων 4. Συνολική επίδραση <hr/> 4. Ανατροφοδότηση και συζήτηση (15 λεπτά) <ul style="list-style-type: none"> • Μετά από κάθε παρουσίαση<ul style="list-style-type: none"> ο Τι λειτούργησε καλά ο Τι μπορεί να βελτιωθεί ο Πόσο αποτελεσματικά χρησιμοποιήθηκαν τα εργαλεία συνηγορίας • Δράση συντονιστή: Αναδεικνύει βασικά σημεία <hr/> 5. Ολοκλήρωση και αναστοχασμός (5 λεπτά) <ul style="list-style-type: none"> • Δράση συντονιστή: Συνοψίζει	

- ο Η συνηγορία απαιτεί προετοιμασία και σαφήνεια
- ο Το παιχνίδι ρόλων βοηθά στην εφαρμογή γνώσεων
- ο Η ανατροφοδότηση ενισχύει τις δεξιότητες

Σενάρια:

Σενάριο 1: Αναγνώριση δεξιοτήτων προσφύγων

Πλαίσιο

Πρόσφυγας υποβάλλει αίτηση για εργασία αλλά τα προσόντα του δεν αναγνωρίζονται

Ρόλοι:

- Εργαζόμενος: Ζητά αναγνώριση προσόντων
- Προϊστάμενος: Αμφισβητεί την εγκυρότητα
- Συνήγορος: Παρουσιάζει στοιχεία και ευρωπαϊκά εργαλεία
- Παρατηρητής: Καταγράφει

Ενδεικτικές φράσεις:

- Εργαζόμενος: Ολοκλήρωσα εκπαίδευση και έχω εμπειρία αλλά το δίπλωμά μου δεν αναγνωρίζεται
- Προϊστάμενος: Χωρίς επίσημη αναγνώριση υπάρχει ρίσκο
- Συνήγορος: Υπάρχουν εργαλεία που υποστηρίζουν την αναγνώριση προσόντων

Σενάριο 2: Διακρίσεις φύλου στην προαγωγή

Πλαίσιο

Εργαζόμενη δεν λαμβάνει προαγωγή παρά τα προσόντα της

Ρόλοι:

- Εργαζόμενη: Παρουσιάζει τα στοιχεία της
- Προϊστάμενος: Υπερασπίζεται την απόφαση
- Συνήγορος: Αναδεικνύει ανισότητες
- Παρατηρητής: Καταγράφει

Σενάριο 3: Προσβασιμότητα για άτομα με αναπηρία

Πλαίσιο

Εργαζόμενος ζητά προσαρμογές στον χώρο εργασίας

Ρόλοι:

- Εργαζόμενος: Εξηγεί τις ανάγκες
- Προϊστάμενος: Εκφράζει ανησυχίες
- Συνήγορος: Παρουσιάζει νομικά και πρακτικά στοιχεία
- Παρατηρητής: Καταγράφει

Αριθμός δραστηριότητας	10
Τίτλος δραστηριότητας	Αναστοχασμός
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	K6 , S4 , C3
Απαιτήσεις	Υλικά γραφής, ερωτήσεις αναστοχασμού.
Μεθοδολογία και καθοδήγηση	Παρουσίαση θέματος αναστοχασμού, χρόνος για ατομική γραφή, συλλογή εργασιών και προαιρετική κοινοποίηση

Αναλυτική περιγραφή δραστηριότητας:

Οι εκπαιδευόμενοι συντάσσουν ατομικό γραπτό αναστοχασμό απαντώντας σε ερωτήματα όπως η σημασία της συνηγορίας στην επαγγελματική εκπαίδευση, ο ρόλος τους στη συμπερίληψη και η εφαρμογή των γνώσεων στην πράξη. Η εργασία αξιολογείται ως προς τη σαφήνεια, το βάθος σκέψης και την πρακτική εφαρμογή. Έκταση 300–500 λέξεις

1. Εισαγωγή (5 λεπτά):

- Δράση συντονιστή: Παρουσιάζει τον σκοπό «Θα αναστοχαστείτε σχετικά με τη συνηγορία στην επαγγελματική εκπαίδευση και πώς μπορείτε να εφαρμόσετε όσα μάθατε»
- Δράση συντονιστή: Εξηγεί τις απαιτήσεις (300–500 λέξεις, σαφήνεια, βάθος, πρακτική εφαρμογή)

2. Ερωτήσεις αναστοχασμού (5 λεπτά):

- Δράση συντονιστή: Παρουσιάζει ερωτήσεις

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

1. Γιατί είναι σημαντική η συνηγορία στην επαγγελματική εκπαίδευση;
2. Πώς μπορώ να συμβάλω στη συμπερίληψη;
3. Ποιες στρατηγικές μπορώ να εφαρμόσω;
4. Πώς θα αξιοποιήσω τη γνώση στην πράξη;
5. Ποιες δυσκολίες μπορεί να αντιμετωπίσω και πώς θα τις ξεπεράσω;

3. Ατομική γραφή (40 λεπτά)

- Δραστηριότητα εκπαιδευομένων: Γράφουν το κείμενό τους
- Οδηγίες
  - ο Έμφαση στην ποιότητα και το βάθος
  - ο Σύνδεση με προηγούμενες δραστηριότητες
  - ο Ειλικρινής αυτοαξιολόγηση

4. Προαιρετική κοινοποίηση και παράδοση (5 λεπτά)

- Οι συμμετέχοντες μοιράζονται ιδέες προαιρετικά
- Συλλογή εργασιών για ανατροφοδότηση
- Έμφαση στη μάθηση και όχι στην αξιολόγηση

5. Ολοκλήρωση και βασικά συμπεράσματα (5 λεπτά)

- Δράση συντονιστή: Συνοψίζει
  - ο Ο αναστοχασμός ενισχύει τη μάθηση
  - ο Η συνηγορία απαιτεί στρατηγική και συνεχή εξέλιξη
  - ο Η εφαρμογή των γνώσεων ενισχύει τη συμπερίληψη

Συμβουλές για τον/την συντονιστή/-στρια:

- Δημιουργήστε ήσυχο και άνετο περιβάλλον
- Ενθαρρύνετε σύνδεση προσωπικών εμπειριών
- Υπενθυμίστε ότι ο αναστοχασμός είναι συνεχής διαδικασία

Co-funded by
the European Union

TRANSFORM